

Det viktigaste
STÅR FAST

KOMMUNALVALET – välj sunt förnuft!

**KOMMUNAL-
VALSPROGRAM 2025**

Kristdemokraterna
Kristillisdemokraatit

Det viktigaste står fast	3
1. Stora vardagsbeslut fattas nära hemmet	4
2. Finlands livskraft växer i kommunerna	6
Svåra utsikter för kommunsektorns finanser	6
Det finns företagsamhet och arbete i en levande kommun	9
Bra offentlig upphandling ger effektivare tjänster	11
Arbetsförmedling och framgångsrik integration är en fantastisk möjlighet	12
Vi bygger boendemiljöer som är bra att vara i	15
3. Bygga familjevänliga kommuner	19
Barnets bästa måste vara vägledande för familjepolitiska beslut	19
Kvalitet inom förskoleverksamhet och barnomsorg	21
Alla barn ska kunna läsa och räkna	23
Varje ung person är värd en plats i vidareutbildning	25
4. Välfärden är billigare för kommunen	27
Kommunerna som främjare av välbefinnande och hälsa	27
En mobil kommun som går bra	28
Välbefinnande genom kultur	30
Äntligen	32

Det viktigaste **STÅR FAST**

Vi kristdemokrater vill bevara hela Finland som en plats att leva på. Finland har 308 kommuner som alla är olika. Vi ser mångfalden som en tillgång. Vi tror att en framgångsrik kommun kan skapa möjligheter till framgång utifrån sina egna styrkor. Att hålla hela Finland levande är viktigt för försörjningstryggheten och tryggheten.

Många förändringskrafter utmanar kommunerna till djärva reformer. Det handlar bland annat om låga födelsetal, migration, ekonomiska påfrestningar och förändrade geopolitiska förhållanden. För att bygga upp kommunernas livskraft krävs samarbete över hela området. I en värld som förändras allt snabbare måste vi kunna reagera flexibelt på nya behov och situationer. Kunskapsbaserad ledning ökar effektiviteten och ger besparingar för kommunerna.

Familjer och äldre människor ligger oss varmt om hjärtat. Vi fokuserar på småbarnsfostran och utbildning. Goda förutsättningar för arbete och företagande är garanten för en levande kommun. Vi kristdemokrater vill bygga kommuner på en hållbar grund. För oss det viktigt att ekonomin sköts på ett ansvarsfullt sätt. Om vi lever över våra tillgångar nu kommer kommande generationer att få stå för notan med ränta.

Vi vill investera i lokala tjänster. Vi behöver nya lösningar för produktion av tjänster och flexibilitet för att kunna experimentera. Förutom traditionella tjänster behöver vi hitta kreativa, mobila, digitala och on-demand-tjänster. I ekonomiskt utmanande tider måste vi ha mod att förnya oss.

Genom handling bygger vi kommuner som ser ut som sina skapare. Du känner din kommun bäst, och med ditt stöd kan vi skapa välmående kommuner och regioner. Låt oss tillsammans bygga ett Finland för generationer - utan att kompromissa om de viktigaste sakerna!

1. STORA VARDAGLIGA BESLUT FATTAS PÅ NÄRA HÅLL

Vi försvarar kommunernas självbestämmande och välfärdsområdenas rätt att organisera tjänster för att tillgodose invånarnas behov. I enlighet med den kristdemokratiska närhetsprincipen ska beslutsfattandet ske så nära invånarna som möjligt. Kommunsammanslagningar skall även i fortsättningen ske på frivillig basis. För att demokratin skall kunna förverkligas är det nödvändigt att kommun- och områdesfullmäktige, nämnder och utskott, sektioner och samarbetsgrupper i kommunerna och välfärdsområdena ger möjlighet till en tillräckligt bred politisk och regional representation.

Vi stöder en utvidgning av samarbetet mellan kommuner, välfärdsområden, företag och organisationer i tillhandahållandet av tjänster. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt samarbetsstrukturer inom tjänster där både kommuner och välfärdsområden har ansvar, till exempel främjande av hälsa och välbefinnande.

Det är viktigt att barn, ungdomar, äldre och personer med funktionsnedsättning får göra sina röster hörda i beslut som rör dem. Barn och ungdomar måste involveras som en del av demokratifostran. De lagstadsade påverkansorganen i kommunerna och välfärdsområdena är ungdomsråd, råd för funktionshindrade och äldreåd. Deras roll är att fungera som språkrör för de befolkningsgrupper de representerar, att förmedla behov, komma med förslag och ge feedback på hur tjänsterna utförs. De är också ett sätt att stärka invånarnas delaktighet.

Nya tekniska tillämpningar erbjuder goda möjligheter att förbättra medborgarnas demokrati och samråd. Deltagande budgetering och olika typer av medborgarundersökningar är vardagsmat i många kommuner. Det ska vara enkelt att ge feedback. Kommunerna måste vara närvarande och aktiva på sociala medier. Kommunfullmäktiges offentliga webbmöten är en viktig del av insynen i beslutsfattandet. Transparensen och effektiviteten i administrativa processer kan ökas genom användning av AI. Kommunerna bör snarast ta i bruk tillämpningar av AI, robotisering och annan ny teknik och utveckla nya sådana i samarbete med andra kommuner.

Vi kristdemokrater värdesätter gemenskap, ideellt engagemang och aktivt medborgarskap. Vi vill se en växande roll för regionala invånarföreningar och bykommittéer. Vi vill stödja stärkandet av dem och deras deltagande i beslutsfattandet. Vi värdesätter evenemang som sammanför invånarna och deltar själva aktivt i dem. På många orter har man utvecklat invånaraktiviteter, såsom restaurang-, städ- eller andra temadagar, sportaktiviteter, kvartersfester och andra gemensamma evenemang som är både nyttiga och roliga. Lättsam samvaro är en positiv och växande trend som kommunen bör uppmuntra genom att ge möjligheter och stöd för denna typ av aktiviteter.

2. FINLANDS LIVSKRAFT VÄXER I KOMMUNERNA

Svåra utsikter för den kommunala ekonomin

Kommunernas ekonomi pressas av flera uppgifter, varav de flesta är kopplade till fullgörandet av lagstadgade skyldigheter.

Även om social- och räddningsväsendet överfördes från kommunerna till välfärdsområdena 2023, har kommunerna fortfarande en lagstadgad skyldighet att tillsammans med välfärdsområdet främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa. En stor ny enhet är ansvaret för sysselsättningstjänsterna.

Utöver de lagstadgade uppgifterna kan kommunerna åta sig andra självständiga uppgifter. Kommunernas viktigaste uppgifter är följande:

- utbildning och småbarnspedagogik
- kultur-, ungdoms-, biblioteks- och idrottstjänster
- fri utbildning med medborgar- och arbetarinstitut

- markanvändning och planering
- vatten- och avfallshantering
- anläggning och underhåll av gator
- byggnadstillsyn
- samfärdsel och kollektivtrafik
- miljötjänster
- främjande av välbefinnande och hälsa
- säkerhet och beredskap
- företagspolitik och arbetsförmedling
- integration
- anordnande av val och främjande av invånarnas deltagande

Som en stor arbetsgivare måste en kommun investera i god personalförvaltning och personalens välbefinnande. Personalförvaltning är ett sätt att attrahera och behålla välkvalificerad, kompetent och motiverad personal. Det bidrar också till att förebygga sjukfrånvaro och de kostnader som det medför. Kommunen ska vara en konkurrenskraftig arbetsgivare. Utan en kompetent och engagerad arbetsstyrka blir det svårt att leverera högkvalitativa och kostnadseffektiva tjänster.

Många kommuner har varit tvungna att göra olika anpassningar för att få ekonomin i balans. Orsakerna till de dåliga ekonomiska utsikterna är bland annat en skev demografisk struktur, ett ökat behov av renovering och nybyggnation samt ökade åtaganden för kommunerna. Detta har lett till en betydande skuldsättning i många kommuner. I slutet av 2022 hade kommuner och samkommuner lån på nästan 25 miljarder euro, vilket motsvarar 9% av BNP. De mest skuldsatta kommunerna har en skuld på nästan 20 000 euro per invånare. Denna skuldsättning är en särskild utmaning för kommuner med ett litet invånarantal. Förhållandet mellan skuldansvaret och en kommuns inkomster är avgörande.

Vi kristdemokrater anser att det är ett viktigt mål att nå balans i kommunernas ekonomi. Vi tar skuldsituationen på allvar och vill verka för en ansvarsfull ekonomisk hushållning. Vi måste kunna förbättra kommunsektorns produktivitet. Sådana

investeringar som förbättrar kommunens livskraft och medborgarnas välbefinnande genom grundläggande tjänster kan finansieras med lån.

Det krävs ett målmedvetet angreppssätt för att komma till rätta med kommunernas skuldsättning. Exempelvis är utgiftsanpassningar, skattehöjningar, ökat samarbete, sammanslagningar och minskade investeringar olika sätt att balansera ekonomin. Framför allt måste vi vara modiga när det gäller att hitta nya, effektivare och mer produktiva sätt att leverera tjänster, så att utgiftsanpassningar inte innebär nedskärningar i tjänsterna. Det är viktigt att varje kommun har sin egen uppdaterade fastighetsstrategi, som syftar till att spara energi och utnyttja utrymmena effektivt.

Reformen av det sociala välfärdssystemet flyttade en del av intäkterna och utgifterna till välfärdsområdena, men lämnade kvar de gamla skulderna hos kommunerna. I många kommuner innebär t.ex. leasingfinansiering av byggnadsinvesteringar att de ekonomiska problemen vältras över på framtida skattebetalare. Enkelt uttryckt är leasing ett hyresavtal som innebär att en extern finansör bygger till exempel en skola eller en idrottshall och att kommunen förbinder sig att vara hyresgäst. I avtalet ingår vanligtvis en skyldighet för kommunen att lösa ut hyreskontraktet.

Under de närmaste åren kommer många social- och hälsovårdsfastigheter att tas ur bruk som överflödiga. Detta kommer att orsaka problem för de kommuner som inte längre har användning för fastigheterna, men de oavskrivna balansvärdena och eventuella skulder kommer att påverka kommunens ekonomi. Vi föreslår att de överflödiga sote-fastigheterna löses in till balansvärdet från kommunerna och vid behov från välfärdsområdena av Maakuntien Tilakeskus Oy, som har lättare än kommunerna att upprätta fastighetsinvesteringsplaner för den stora mängd fastigheter som avvecklas. Vi tar hellre hand om människor än om väggar!

Kommunernas produktiva tillgångar, t.ex. energibolag, bör inte privatiseras för att täcka underskott. Offentligt ägande av vattenförsörjning och andra tjänster som är viktiga för lokalbefolkningen

är viktigt. Försörjningstryggheten måste ombesörjas. Naturliga monopol bör inte tillåtas finansieras genom privat ägande. En ansvarsfull förvaltning av ekonomin kräver långsiktighet och investeringar i reparationer.

Reformen av kommunernas finansieringssystem inleddes hösten 2023 och enligt Petteri Orpos regeringsprogram ska kommunernas finansierings- och statsandelssystem reformeras så att det motsvarar kommunernas nya roll efter social- och hälsovårdsreformen och TE-reformen. Avsikten är att den nya lagstiftning som bereds ska träda i kraft den 1 januari 2027.

I en livskraftig kommun finns företagsamhet och arbete

Vi vill bygga livskraftiga och konkurrenskraftiga kommuner som bygger på sina egna styrkor. Den kommunala segregationen ökar. Mer än hälften av landets kommuner har färre än 6000 invånare, där låga födelsetal är en utmaning för den framtida livskraften. Å andra sidan växer de stora städerna fortfarande kraftigt, både till följd av intern migration och invandring och står inför helt andra utmaningar. Kommunerna måste hitta nya sätt att stärka livskraften och leverera tjänster. Beslut baserade på lokal kunskap behövs för att utveckla livskraften.

Kärnan i en kommuns livskraft är förutsättningarna för sysselsättning och entreprenörskap. Det är framför allt små och medelstora företag som har störst potential för tillväxt och sysselsättning. En stark kommunal ekonomi är uppbyggd kring aktivitet; den kommunala ekonomin stiger eller dalar med framgången för sysselsättning och entreprenörskap. Endast en stark lokal ekonomi möjliggör tjänster av hög kvalitet.

En livskraftig stadskärna är resultatet av ett mångsidigt utbud av tjänster och stadskärnans attraktivitet. Rimligt prissatta hyror på fastigheter som ägs av staden, goda transportförbindelser och smidiga parkeringsmöjligheter bidrar till affärer och verksamhetsvillkor och stadskärnornas livskraft. En mängd olika evenemang och

aktiviteter bidrar till stadskärnornas vitalitet. Pop-up-butiker kan öka företagets synlighet. Levande städer ger vitalitet åt hela regionen.

Kristdemokraterna anser att det är viktigt att bevara stadskärnornas livskraft och livskraft. Genom att säkerställa tillgången till service och byggande av bostäder i centrum stöder man mindre kommuners livskraft och områdets attraktionskraft för turister och fritidsboende.

Kommunen fungerar som en plattform som driver regionens livskraft och skapar förutsättningar för investeringar och arbetstillfällen. Kommunen ska vara en möjliggörare, med tjänster som är snabbt och enkelt tillgängliga för företag och som täcker de olika stadierna av entreprenörskap. Licensiering, planering, infrastruktur, arbetsförmedling och utbildning måste vara anpassade till företagets behov. Vitalitet skapas också genom markanvändning, bostäder och transporter. En väl fungerande samhällsstruktur, attraktiva bostadsområden och smidiga transporter stärker en kommuns kohesions- och attraktionskraft.

Tjänsterna måste tillhandahållas på ett effektivt sätt och vara kostnadsmässigt konkurrenskraftiga i förhållande till andra kommuner och privata leverantörer. Kommunala serviceprocesser måste effektiviseras, till exempel genom e-förvaltning, vilket också kommer att stödja den kommunala ekonomin. När det gäller vitala tjänster är samarbetet mellan kommunerna och regionen nyckeln till framgång för hela regionen. Turismen och landsbygdstjänsterna bör också utvecklas i samarbete. Kommunerna bör få en större andel av skatte- och avgiftsintäkterna, vilket skulle minska beroendet av statsbidrag och uppmuntra till en mer effektiv ekonomisk politik.

Den ekonomiska politiken genomförs i samarbete med olika aktörer. Till dessa hör företagare, studerande, forskningsenheter, finansinstitut, andra organisationer som tillhandahåller företagstjänster och lokala myndigheter. Till exempel företagsservicekuponger och sommarjobbssedlar kommer att främja detta samarbete. En aktiv fullmäktigeledamot har skapat nätverk inte bara inom kommunen utan också med företag, utbildningsanordnare och andra aktörer i regionen.

En kommun och dess dotterföretag kan bilda en kommunkoncern. Den omfattar alla bolag och andra organisationer som ägs av kommunen och som bedriver ekonomisk verksamhet och vars verksamhet kommunen kan påverka genom sitt ägande. En kommunkoncern kan omfatta ett antal olika verksamheter, till exempel fastighetsförvaltning, vattenförsörjning, avfallshantering och renhållning och affärsverksamheter. Kommunens koncernekonomi bör säkerställa att kommunen och de företag som kommunen äger är effektiva och har tillräckliga resurser för att tillhandahålla nödvändig service till sina medborgare.

En god bolagsstyrning kräver en tydlig strategi, noggrann kontroll och en noggrann ekonomisk uppföljning. Bolagsstyrning i kommuner kan vara mycket användbart om det är välskött och effektivt. Den kan förbättra produktiviteten i de kommunala tjänsterna, möjliggöra bättre riskhantering och tillhandahålla flexibla finansieringslösningar. En dåligt skött kommunkoncern kan däremot leda till komplexa förvaltningsproblem, finansiella risker och felfördelade resurser.

Bra offentlig upphandling ger effektivare tjänster

Vi kristdemokrater är positiva till ett ökat samarbete mellan kommuner, länslän och företag när det gäller att tillhandahålla tjänster. Den offentliga sektorn behöver företag och organisationer som stöd och samarbetspartner. Vi har en pragmatisk inställning till outsourcing. Vi undersöker de bästa sätten att producera tjänster med tanke på den kommunala nyttan. När kostnaderna för kommunens egen produktion granskas och jämförs med andra kommuners eller privatproducerade tjänster, måste detta göras noggrant och på basis av tillförlitliga siffror. Bästa möjliga kostnadsnytta ska uppnås med gemensamma skattemedel.

En sund konkurrens mellan operatörerna säkerställer kostnadseffektiva verksamheter och tjänster av hög kvalitet. Upphandling har en stor inverkan på den regionala ekonomin, sysselsättningen och företagets livskraft. Genom kloka upphandlingar kan en kommun bidra till livskraften i sin region. Varje kommun måste ha en

upphandlingsstrategi och investera i upphandlingskompetens. Vid offentlig upphandling måste lämpliga kriterier användas och hänsyn tas inte bara till den totala kostnadseffektiviteten utan även till hållbarhet, säkerhet, spårbarhet, innovation, sociala kriterier, livscykelkostnader och effektivitet. Offentlig upphandling måste ta hänsyn till hållbarhetskriterier och lokala förhållanden inom ramen för upphandlingslagstiftningen, t.ex. genom att gynna hälsosam ekologisk och lokal mat. Upphandlingslagstiftningen gör det möjligt för små och medelstora företag att komma in på marknaden, till exempel genom att lämna delanbud i upphandlingar.

Lokala små och medelstora företags tillgång till offentlig upphandling måste främjas genom regional kommunikation och marknadsdialog samt genom konkret stöd och rådgivning. Möjligheten för yrkesverksamma att bilda grupper för att delta i anbuds-förfaranden bör också främjas. Det behövs bra och tillräckligt tidig kommunikation, även när det gäller små kontrakt.

Användningen av offentligt ägda intressebolag, så kallade in-house-bolag, kan ge effektivitetsvinster. Användningen av interna bolag har blivit vanligare i kommunerna under de senaste åren. Detta är motiverat om de på ett effektivt sätt kan tillhandahålla stödtjänster som allmän och ekonomisk förvaltning, ICT-tjänster, avfallshantering, catering, social- och hälsovårdstjänster och fastighetsunderhåll, och om det inte finns någon fungerande marknad för dessa verksamheter i regionen. Användningen av företag bör dock inte användas för att kringgå upphandlingslagstiftningen, eftersom det kan snedvrída en sund marknader som tillför regionen livskraft.

Sysselsättning och framgångsrik integration är en stor möjlighet

Överföringen av ansvaret för arbetskraftsservicen till kommunerna öppnar nya möjligheter för kommunerna att investera i sysselsättning och tillgodose regionens arbetskraftsbehov, till exempel genom skräddarsydd utbildning. I och med TE-reformen i början av 2025 ansvarar sysselsättningsområdena för ordnandet av arbetskraftsservice. I Finland finns det 45 sysselsättningsområden,

av vilka en del sköter arbetskraftsservicen för en kommun och andra för flera kommuner. Syftet med reformen av arbetskraftsservicen är att genom en ny servicestruktur främja en snabb sysselsättning av arbetstagarna samt att öka produktiviteten, tillgängligheten, effektiviteten och mångfalden inom arbetskrafts- och företagsservicen.

Reformen gör det möjligt för kommunerna att skräddarsy sina arbetsförmedlingstjänster enligt regionens behov. Denna möjlighet är det skäl att utnyttja fullt ut. En framgångsrik förvaltning av sysselsättningen bygger på en systematisk och effektiv kombination av regionens arbetskraftsbehov, utbildningsmöjligheter och lokalbefolkningens färdigheter och kompetens. Effekterna av reformen och utvecklingen måste dock bedömas för varje enskild region.

Vi kristdemokrater vill att kommunerna ska sätta upp ambitiösa mål för sysselsättningen. Kommunerna har nu möjlighet att ta tag i de arbetslösas situation redan när de blir arbetslösa, det är då sysselsättningsåtgärderna är som mest effektiva. I synnerhet måste sysselsättningen av ungdomar vara snabb och effektiv för att förhindra utslagning. Sysselsättning är också den bästa formen av integration. Genom att ge kommunerna ansvar för att organisera både arbetsförmedling och utbildning kan synergieffekter uppnås och en bättre helhetsyn på livssituationen, särskilt för ungdomar, uppnås. På samma sätt måste hälso-, rehabiliterings- och sysselsättningstjänster för särskilda grupper, till exempel personer med funktionsnedsättning, planeras sömlöst i samarbete med välfärdsregionerna.

För att svara mot individuella behov behövs olika typer av arbetsförmedlingstjänster. Vi ser behovet av ett brett utbud av verktyg, eftersom ett verktyg inte fungerar i alla situationer. Normavveckling av sysselsättningstjänster svarar mot detta behov. Denna flexibilitet måste ses som en möjlighet att använda resurserna på ett sätt som bäst tillgodoser kommunens och regionens behov. För att sänka tröskeln för entreprenörskap kan den kommunala arbetsförmedlingen utökas med exempelvis rådgivning till entreprenöriella samsamarbetskommuner eller samarbete med 4H-verksamheter. Privata rekryteringsföretag kan användas för att hjälpa arbets sökande som är ”redo” för arbetsmarknaden. På samma sätt kan organisationer

erbjuda kommuner partnerskap i sysselsättningsfrågor med låg tröskel.

Vi måste öka deltagandet i arbetsmarknadens främre, mellersta och bakre delar. Bristen på arbetskraft utmanar både företag och den offentliga sektorn. Kommunerna kan möta arbetskraftsbristen genom att erbjuda en bra boendemiljö och service för hela familjen. Migration till en annan kommun är ofta bara möjlig om hela familjen tas i beaktande. Till exempel kan makens jobb och bra skolor vara en viktig faktor när man flyttar från en plats till en annan. Deltidsarbete och flexibla arbetsformer för personer som kan arbeta deltid, t.ex. för att ta hand om sina anhöriga, måste utvecklas. När tillgången på arbetskraft minskar har arbetsgivare som är flexibla i förhållande till familjens behov, t.ex. när det gäller arbetstider och ledighet, en fördel när det gäller att vara attraktiva. På samma sätt bör äldre människor uppmuntras att arbeta och att bättre utnyttja sina färdigheter även efter pensionsåldern, om de själva är villiga att fortsätta arbeta.

Den nya integrationslagen (KOTO24) trädde i kraft samtidigt som TE-reformen. Från och med 1.1.2025 har kommunerna det övergripande ansvaret för att främja integrationen. Vi förebygger utslagning av invandrare genom effektiv integration. Särskilt invandrarkvinnor är en viktig grupp i detta sammanhang. Det är viktigt att integrera invandrare i samhället på arbetsplatser, i skolor och i hobbyer. Nyckeln till integration är att invandrarna lär sig om finsk lagstiftning, kultur och värderingar. Detta hjälper dem också att förstå sina skyldigheter och rättigheter och att bli aktiva samhällsmedlemmar. Det är också viktigt att lära sig finska eller svenska för att integrationen ska lyckas.

Kommunen ansvarar för att främja integrationen av invandrare som är både arbetslösa arbetssökande och inaktiva. Tjänsterna för integration av arbetssökande organiseras i sysselsättningsområdet. Kommunen ansvarar för att organisera tjänsterna för den inaktiva befolkningen och beslutar var de ska placeras administrativt och hur de ska organiseras. Tjänster för integrationsklienter kan också tillhandahållas i samarbete mellan kommuner.

Vi bygger boendemiljöer som är bra att vara i

Bra bostäder är en viktig grund för en god livskvalitet för invånarna och för kommunens livskraft. Vi behöver mångsidiga och hållbart utformade stadsdelar och bostadslösningar som stöder invånarnas välbefinnande och delaktighet.

Vi kristdemokrater vill att hela landet ska vara bebott, levande och med i utvecklingen. Distansarbete, hybridarbete och distansutbildning har blivit mycket vanligare. Det skapar stora möjligheter till flexibla boendelösningar och underlättar levnadsvillkoren i . En levande landsbygd och ett livskraftigt jordbruk är en viktig del av försörjningstryggheten och den nationella identiteten: de gynnar hela Finland. Under de kommande åren kommer möjligheterna att bo på landsbygden att förbättras genom decentralisering av produktionen, till exempel 3D-printing, decentralisering av energiproduktionen, transportdrönare och robottransporter.

Vi vill att stadskärnorna ska vara välkommande. I många städer finns det mycket kvar att göra för att förbättra de lätta trafiklederna, och man måste se till att de är säkra. Att cykla och gå har hälsofördelar, miljöfördelar, ekonomiska fördelar och i storstäder ofta tidsfördelar. Exempelvis är långdistanscyklar en utmärkt transportlösning när det gäller ekologi och hälsa. Utomhusbelysning måste tillhandahållas och problemen med elektrisk mikromobilitet måste hanteras. Mobilitetslösningarna måste också ta hänsyn till olika behov, t.ex. tillgänglighet och mobilitet för äldre.

MAL-avtalsförfarandet kommer att öka den gemensamma planeringen av markanvändning, boende och transport i hela stadsregionen. MBT-avtalsförfarandet innebär en långsiktig planering på stadsregionnivå och ett engagemang för regionala mål. Det gör det också möjligt för mindre kommuner att dra nytta av de centrala städernas och ministeriernas kunskaper. I MBT-stadsområdena är tillväxten till största delen koncentrerad till centralorten och dess omgivning. Spridningen av inflytande och kunskap till mindre kommuner i närområdet är dock en viktig fördel, vilket också talar för en bredare planering i stadsområdena. I MBT-förhandlingarna måste man

se till att principen om lokalt beslutsfattande tillämpas. Möjligheten för invånare och beslutsfattare i hela regionen att påverka förhandlingarna måste värnas och beslutsmakten får inte centraliseras till kommunen. Som kristdemokrater vill vi stödja bostadsbyggande och säkerställa underhållet av vägar i decentraliserade områden, vilket också är viktigt ur ettförsörjningstrygghetsperspektiv.

Planering är en viktig del av den fysiska planeringen och utvecklingen i både stads- och landsbygdssamhällen. En väl genomtänkt planering av markanvändningen främjar hållbar utveckling, olika bostadslösningar och en känsla av gemenskap bland invånarna. Den tar hänsyn till ekologiska, ekonomiska, sociala och andra aspekter, liksom till specifika bostadsbehov, till exempel äldreboenden. Planeringsprocesserna måste vara transparenta och kommuniceras i god tid. Vi vill förbättra medborgarnas möjligheter att påverka välbefinnandet i sin närmiljö genom att involvera dem i planeringsprocessen på ett tidigt stadium. En trivsamt och ren boendemiljö, närnatur och grönområden spelar en viktig roll för livskvaliteten och välbefinnandet. Man bör också överväga att tillhandahålla djurvänliga motionsområden. Bevarandet av den lokala naturen måste ha hög prioritet i planeringen. Planeringen måste baseras på omfattande kostnads- och konsekvensbedömningar, objektiva studier och undersökningar samt respekt för markägarnas rättigheter.

Kommunen är en nyckelaktör inom hållbar fysisk planering, energieffektivitet, cirkulär ekonomi och hållbar utveckling. Kommunen måste fastställa strategiska mål för skydd av naturområden, mark, vatten, luft och klimat samt för minskning av miljöskador, buller och inomhusluftsproblem. Markägaren ska kompenseras på lämpligt sätt för de begränsande effekterna av zonindelningen, t.ex. för skogsbruket. Gruvverksamhet bör inte planeras i närheten av viktiga naturområden. Kommunala fastigheter bör utrustas med solpaneler och elbatterier. Fler laddstolpar behövs i takt med att elbilsanvändningen ökar. Kommunerna bör successivt öka användningen av el, vätgas, biogas och andra hållbara lösningar i sina egna transportfordon och maskiner.

Förutom bygg- och renoveringskostnader består boendekostnaderna av fastighetsskatt, vatten- och avloppsavgifter, energikostnader och olika kostnader för fastighetsunderhåll. Fastighetsskatten måste hållas på en rimlig nivå för att boendekostnaderna inte ska bli för höga, särskilt för de mindre bemedlade.

Ett fungerande väg- och järnvägsnät är en förutsättning för att hela Finlands livskraft ska bevaras. Ett bra trafiksystem är säkert och miljövänligt. Kollektivtrafiken måste utvecklas som en helhet, där man lyssnar på kommunernas behov och främjar användningen av den. Man bör sträva efter att upprätthålla rimliga kollektivtrafik- och shoppingförbindelser även utanför tätorterna.

Vi lägger stor vikt vid att minska mängden hushålls-, industri- och byggavfall och att öka sorteringen och återvinningen av avfall som en del av den cirkulära ekonomin. Den Hinku-beräkning som kommunerna använder bör även ta hänsyn till utsläpp från byggande och konsumtion. Vid offentliga byggande är det lämpligt att gynna material som binder koldioxid, t.ex. trä, och vid betongbyggnationer att övergå till cement med lägre koldioxidutsläpp eller till och med som binder koldioxid. I stället för att riva gamla byggnader bör man satsa på renovering. Koncentrationen av arbetstillfällen och tjänster leder till en ökning av nybyggnationen i stadskärnorna, samtidigt som landsbygdens bostadsbestånd blir allt tommare. Detta är varken ekologiskt eller ekonomiskt.

Vid lokaliseringen av vindkraftsparker måste man ta hänsyn till den visuella påverkan och bullerpåverkan på lokalbefolkningen. I vissa kommuner är minimiavståndet mellan vindkraftverk och bostadshus strängare än gällande lag.

Staten, kommunerna, näringslivet och andra viktiga aktörer i regionen måste tillsammans uppdatera sina beredskapsplaner för olika kriser. Invånarnas välbefinnande och infrastrukturens funktion måste säkras vid störningar. För att snabbt kunna hantera nödsituationer krävs krisorganisationer med handlingsförmåga, scenarioplanering och regelbunden utbildning. Mental motståndskraft

och resiliens är viktiga tillgångar som stärks i samarbete med tredje sektorn och församlingarna.

I takt med att digitaliseringen fortskrider måste man se till att byggnadsbeståndet inte blir alltför teknikberoende. Bostadshus måste vara beboeliga även när el- eller telenät inte fungerar. På landsbygden bör man åtminstone rekommendera att man i nya bostäder installerar eldstäder som reservvärmekälla.

3. VI BYGGER FAMILJEVÄNLIGA KOMMUNER

Barnets bästa måste vara vägledande för familjepolitiska beslut

Grunden för välbefinnande läggs under barndomen och ungdomsåren. Att investera i barn och ungdomar är att investera i framtiden. Vi vill påminna om detta, även när kommunens svåra ekonomiska situation tvingar den att prioritera och fatta sparbeslut. Barnkonsekvensanalyser, barnbudgetering och beaktande av barns och ungdomars åsikter är viktigt i beslutsfattandet.

Låga födelsetal och den fortsatta minskningen av försörjningskvoten är mycket allvarliga samhällsfrågor. I många kommuner minskar befolkningen, samtidigt som antalet äldre ökar och antalet minderåriga minskar. Denna utveckling har stora konsekvenser för all kommunal verksamhet och för hela servicesystemet. Det finns många orsaker till att födelsetalen sjunker, så för att ändra

riktning krävs också en bred uppslutning och ett förändrat synsätt.

Vi kristdemokrater bygger ett barnvänligt klimat där familjerna får stöd och skydd. Barnens intressen måste vara vägledande för familjepolitiska lösningar. Föräldraskapet är en av de viktigaste uppgifterna, och dess värde måste också återspeglas i beslutsfattandet. Föräldrarna har en värdefull roll, den primära rätten och skyldigheten att uppfostra sina barn, vilket samhället bör stödja genom sina åtgärder. Möjligheten att förena förvärvsarbete med familje- eller omsorgsarbete måste främjas, t.ex. genom att möjliggöra deltidsarbete för dem som så önskar.

Vi behöver förebyggande stöd och stöd i rätt tid som basservice med låg tröskel. Kommunerna och välfärdsområdena måste ha ett smidigt samarbete för att bygga upp tjänster för barn och familjer. Till exempel måste bekämpningen av barnfattigdom ingå i de gemensamma välfärdsplanerna. Förebyggande tjänster förhindrar att problem hopar sig, stärker föräldrarnas resurser och förebygger situationer som skulle kräva tunga och dyra korrigerande åtgärder. Kommunen bör aktivt delta i utvecklingen och genomförandet av familjecentralernas verksamhet. Detta innebär att tjänsterna utvecklas och genomförs över förvaltnings- och sektorsgränserna på ett tvärvetenskapligt sätt genom samarbete mellan den offentliga och tredje sektorn. Vi kommer att stödja frivilligorganisationernas kapacitet och stärka partnerskap och samarbete mellan dem och kommunerna inom områden som småbarnspedagogik, skolor, utbildningsinstitutioner och fritidsaktiviteter.

Vi investerar i ungdomsarbete. Ungdomsarbete är en lagstadgad uppgift för kommunen för att stödja ungdomars tillväxt, självständighet och deltagande i samhället. Många kommuner har stängt ungdomslokaler och skurit ner på ungdomsarbetet för att spara pengar. Ungdomar behöver dock trygga mötesplatser och vuxna som respekterar och uppmuntrar dem och som har tid för dem. Ungdomarna får inte lämnas ensamma. Ungdomsarbetet kan påverka ungdomarnas attityder till exempelvis missbruk och stödja deras psykiska hälsa.

Uppsökande ungdomsverksamhet och ungdomsverkstäder är sätt att hjälpa ungdomar som befinner sig i en svår livssituation. De förebygger problem och utslagning och därmed minskar kostnaderna för korrigerande åtgärder. En ung person kan till exempel behöva hjälp och stöd med att hitta en plats att studera eller arbeta på, utveckla studiefärdigheter eller förbättra livshanteringen. Ansträngningar måste göras för att förhindra gängbildning och mobbing och för att främja integration, särskilt i större städer. Här har organisationerna mycket att erbjuda.

Kvalitativ småbarnspedagogik

Samhället måste erbjuda en rad olika barnomsorgsalternativ och stödja familjernas frihet att välja mellan hemvård och småbarnspedagogik. Hemvård och dagvård ska inte ställas mot varandra, utan systemet ska göras mer flexibelt och lyhört för familjernas behov. Beslut om barnomsorg bör fattas av familjerna själva.

Hemvård måste vara ett reellt alternativ för de yngsta barnen, t.ex. genom ett kommunalt stöd för hemvård. En tydlig höjning av kommunbidraget ger familjerna ett realistiskt alternativ till icke-kommunal dagvård. Detta kommer att frigöra barnomsorgspplatser för dem som behöver dem och dämpa kostnadsökningen för småbarnspedagogik.

Det är viktigt med småbarnspedagogik av hög kvalitet. Småbarnspedagogik är ett planerat och målinriktat system för fostran, undervisning och vård av barn, med betoning på pedagogik och ansvar för utbildad personal. Småbarnspedagogiken kan ordnas i daghem, familjedagvård, i hemmet eller i form av öppen småbarnspedagogik, såsom klubbar och lekverksamhet.

Det måste finnas tillräckligt många yrkesverksamma inom småbarnspedagogiken för att garantera en trygg omsorg om och närhet till barnen. Alltför stora och ständigt föränderliga barngrupper undergräver den kompetenta och skickliga personalens förmåga att möta och ta hand om barnen på det sätt som varje barn behöver för att stödja sin utveckling och sitt lärande.

Många kommuner kämpar med att rekrytera tillräckligt med personal till småbarnsfostran och i ett kärvat ekonomiskt klimat är bemaningsnivåerna ofta otillräckliga. Därför måste implementeringen av dimensioneringen i kommunerna aktivt övervakas av både på den offentliga och den privata sidan.

Att personalen trivs och stannar kvar är avgörande för kvaliteten på småbarnspedagogiken. Låga löner inom sektorn försvårar rekryteringen och ökar personalomsättningen. Lönerna för personal inom småbarnspedagogiken måste höjas till en konkurrenskraftig nivå som värdesätter arbetet och den utbildning som krävs. Den mångprofessionella kompetensen till stöd för småbarnspedagogiken behöver ökas, särskilt inom social- och familjearbetet.

Barn med invandrabakgrund bör uppmuntras att delta i småbarnspedagogiken. Deltagande förbättrar barnens modersmålskunskaper och skolberedskap, liksom deras integration i det finländska samhället. Att förbättra deltagandet för barn med invandrabakgrund är därför ett viktigt mål.

Förskoleutbildningen ska vara av hög kvalitet och tillgänglig för alla barn i förskoleåldern. Syftet med förskoleutbildningen är att ge barn samma skolberedskap, oavsett språklig och utbildningsmässig bakgrund. Vi välkomnar utvidgningen av den frivilliga tvååriga kostnadsfria förskoleutbildningen till att omfatta hela landet, förutsatt att resultaten av försöket, som kommer att avslutas 2025, visar att det stärker barnens skolberedskap och inlärningsresultat i grundskolan.

Samarbetet mellan församlingarna och daghemmen stöder målen för småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen. Att bekanta sig med finländska traditioner och den kristna kulturen i vårt land är en viktig del av småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen. Enligt Utbildningsstyrelsens anvisningar kan anordnaren av småbarnspedagogik besluta om att ordna religiösa evenemang inom småbarnspedagogiken.

Alla barn ska kunna läsa och räkna

En högklassig och jämlik grundläggande utbildning har alltid varit en hörnsten i det finländska samhället. Det största ansvaret för finländarnas utbildning ligger hos kommunerna. Att organisera försökoleverksamhet, grundläggande utbildning och gymnasieutbildning är en av kommunernas viktigaste uppgifter. Nästan 60 % av kommunernas budgetar kanaliseras till barn och ungdomar via skolgången. Inom den grundläggande utbildningen kommer antalet elever att minska med cirka 80 000 fram till 2030. Detta är en historisk förändring av elevantalet. Samtidigt ökar antalet elever med främmande språk som modersmål, men det finns stora regionala skillnader. Kommunerna måste värna om barnens rätt till utbildning inför dessa förändringar.

Kommunerna måste göra en kraftansträngning för att förbättra kvaliteten på den grundläggande utbildningen. De resurser som kommunerna använder för den grundläggande utbildningen varierar kraftigt. Vi kristdemokrater vill utveckla en kvalitativ utbildning och trygga en bättre framtid för unga människor. Vårt mål är att investera mer i utbildning. En högklassig och mångsidig utbildning är en konkurrensfördel för kommunen.

Inom den grundläggande utbildningen måste vi gå tillbaka till grunderna: satsa på läs- och skrivkunighet, återskapa arbetsro för lärarna och en lugn inlärningsmiljö för eleverna. Lärarnas välbefinnande och motivation har en stor inverkan på inlärningsklimatet och inlärningsresultaten. Antalet elever per lärare i grundskolan måste vara lämpligt, eftersom små undervisningsgrupper är det bästa sättet att säkerställa inläring, arbetsro och lärarnas ork.

Användning av mobiltelefon under skoldagen måste begränsas, eftersom det stör koncentrationen och inläringen. Extra lektioner i matematik och modersmål förstärker inläringen av grundfärdigheterna. Specialklasser i konst och hantverk, såsom musik, bildkonst, expressiv konst och idrott får inte skäras ned. Tillräckliga resurser för grundläggande konstutbildning måste också säkerställas. Rätten att lära sig främmande språk var man än bor, samt

mångfalden och kontinuiteten i språkinläringen, måste garanteras från grundskolan och framåt.

Vi vill se till att varje barn har en trygg skoldag och tillräckligt stöd för att lära sig. Det finns en växande klyfta mellan elever som klarar sig bra och de som inte gör det. Illamåendet hos barn och familjer har ökat, liksom ojämlikheten mellan elever. Hjälp och stöd måste finnas tillgängligt i rätt tid. Oavsett var du bor, vilken familj du tillhör eller vilken socioekonomisk bakgrund du har måste inlärningsklyftorna minskas och förebyggas med lämpligt stöd. Ansträngningar måste göras för att förbättra inlärningsresultaten för elever med invandrabakgrund.

I regeringen håller vi för närvarande på att reformera stödet för lärande för att överbrygga inlärningsklyftan. För att inkluderingen ska lyckas krävs det tillräckligt många speciallärare och skolkuratorer. Målet med inkludering måste vara att se till att varje elevs skolstig är så ändamålsenlig som möjligt. Utbildningen måste vara av hög kvalitet och svara mot individuella behov. Självstyrning passar inte alla: lärare måste vara ansvariga för sina elevers lärande. Individualiserad undervisning som tar hänsyn till elevernas individuella styrkor och svagheter kan främjas, till exempel genom användning av artificiell intelligens. Skolorna måste förbereda sig för de förändringar som AI och robotiseringen kommer att medföra och som kommer att ha en stor inverkan på barns och ungdomars liv inom en snar framtid.

Elevernas och studerandenas välbefinnande i skolan måste stödjas. Det är viktigt med ett aktivt samarbete med välfärdsområdena i genomförandet av elevvården och skolhälsovården. Stöd för psykisk ohälsa med låg tröskel måste erbjudas i skolorna. Förebyggande av ensamhet är en integrerad del av kulturen i varje skola. Det måste råda nolltolerans mot mobbning och den måste bekämpas effektivt. Det är viktigt att ytterligare öka och utveckla samarbetet mellan hem och skola. Föräldrar och vårdnadshavare måste rådfrågas och det måste finnas en öppen och aktiv interaktion med dem. Uppmärksamhet måste ägnas åt inlärningsmiljöernas funktionalitet och säkerhet och frisk miljö. Många barn och ungdomar, och till

och med hela deras familjer, behöver stöd för att hantera sina liv och klara av vardagen. Detta påverkar den tid som lärarna har till förfo- gande för undervisning i skolorna. Lärarnas möjlighet att koncen- tra sig på sin huvuduppgift, att ge en god undervisning, skulle kunna förbättras genom att t.ex. socialarbetare skulle ingå i skolans vardag. Så kallade "skolmormödrar och skolfarfäder" skulle också kunna vara en hjälp och ett stöd för eleverna på lättillgängligt sätt.

Vi kristdemokrater stöder bevarandet av det lokala skolnätet.

Distansundervisning i samarbete med grannkommuner kan säkers- tälla en varierad och högkvalitativ utbildning och minska trycket på att stänga mindre skolor. Vårt mål är att digital utbildning och digi- tala lärplattformar och lösningar ska möjliggöra lärande när som helst och var som helst och ett mångsidigt samarbete mellan sko- lor. Skolnätet måste ses bortom kommungränserna. Ett bra skolnät på landsbygden är en faktor för barns välmående och landsbygdens livskraft, eftersom en skola håller området bebott. Kristdemokrater- nas långsiktiga mål om lika finansiering för privata skolor kommer att uppnås: från och med den 1 augusti 2025 kommer privata och of- fentliga skolor att få samma finansiering.

Det är viktigt att värna om Finlands kristna kultur och traditio- ner i skolan.

De ger material för att bygga upp den egna identiteten och skapar en grund för att förstå och uppskatta andra kulturer. Till exempel jultablån eller sommarsalmen är en viktig del av de finska skolornas kulturarv. Att lära känna finländska traditioner och finländ- sk kultur är viktigt också för barn med invandrarbakgrund och andra barn med annan kulturell bakgrund. Ingen utbildning eller undervis- ning är fri från världsåskådningar och värderingar. Det är viktigt att respektera familjens övertygelse och värderingar både i undervisnin- gens innehåll och i de praktiska arrangemangen. Religionsfriheten måste garanteras på alla utbildningsnivåer.

Varje ung person är värd en plats i vidareutbildning

Alla ungdomar måste hitta en väg till arbete efter grundutbild- ningen. Andra stadiets utbildning kan ske i form av yrkesskola, gym- nasieskola eller läroavtal. Individuella inlärningsstigar tillgodoser

olika elevers behov. På andra stadiet måste tillräckliga stödresurser säkerställas så att alla har möjlighet att hänga med och ta examen. Tillräckliga resurser för inlärningsstöd och elevstöd måste också säkerställas på andra stadiet. Inom både gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen bör undervisningens kvalitet och kompetenskraven för var och en upprätthållas.

Det mest effektiva sättet att minska utslagningen är att förbättra tillgången till utbildningen på andra stadiet. Yrkeskunskaper är det bästa sättet att förhindra utslagning av ungdomar, så det viktigt att se till att tillgången till studieplatser både i gymnasieskolor och yrkesskolor är tillräcklig och har en geografisk täckning. Tillgång till gymnasieutbildning måste också säkerställas i glesbefolkade områden.

Gymnasieskolan och yrkesskolan måste utvecklas utifrån sina olika utbildningsuppdrag. Gymnasieskolan ska behållas som en allmänbildande utbildning, medan yrkesskolan ska vidareutvecklas för att stärka elevernas yrkeskunskaper. Yrkesutbildningen ska vara målinriktad och svara mot arbetskraftens behov. Vi kommer att satsa på rekrytering av yrkeslärare och säkerställa ett mångsidigt och regionalt heltäckande nätverk av utbildningsanordnare, kommuner, samkommuner, företag och stiftelser.

Gymnasieutbildningen ger dig möjlighet att fortsätta dina studier vid universitet eller yrkeshögskola. Att hitta en studieväg för så många ungdomar som möjligt har en bred samhällelig inverkan, särskilt när åldersgrupperna krymper. Yrkes- och gymnasieutbildningen måste utformas så att den motsvarar den lokala ekonomins behov. Utbildning i entreprenörskap måste erbjudas på alla utbildningsnivåer. Samarbetet mellan utbildningsinstitutioner och företag måste vara somlöst.

4. VÄLFÄRDEN ÄR BILLIGARE FÖR KOMMUNEN

Kommunerna som främjare av välbefinnande och hälsa

Att främja välfärd och hälsa är kommunernas och välfärdsområdenas ansvar. Reformen av välfärdsområdena, som trädde i kraft vid ingången av 2023, har förändrat kommunernas roll i främjandet av välfärd och hälsa. Kommunerna och välfärdsområdena har bland annat följande uppgifter:

- 1/ utse de ansvariga organen för främjande av välbefinnande och hälsa
- 2/ fastställa mål och definiera åtgärder i den strategiska planeringen
- 3/ bedöma och ta hänsyn till hur beslut och lösningar påverkar människors och befolkningsgruppers välbefinnande och hälsa
- 4/ övervaka sina invånares välbefinnande och hälsa och

påverkansfaktorer med hänsyn till region och befolkningsgrupp

- 5/ ta fram en välfärdsrapport och plan för varje mandatperiod
- 6/ följa upp och utvärdera de åtgärder som vidtagits och årligen rapportera till fullmäktige
- 7/ främja organisationers kapacitet och inflytande

Frivilliga välfärdsverksamheter stöds genom driftsbidrag och lokaler samt sänkt fastighetsskatt.

Uppgiften att främja välbefinnande och hälsa i en kommun är bred och förvaltningsövergripande. Hyte-verksamhet bedrivs inom många sektorer i kommunen och i samarbete med lokala och regionala aktörer. Välfärdsområdet ordnar årligen regionala samarbetsmöten om målen, genomförandet och uppföljningen av Hyte-verksamheten. För att kunna utföra dessa uppgifter måste kommunerna och välfärdsområdena ha utsedda ansvariga organ, såsom kommunala och regionala välfärdsarbetsgrupper och välfärdssamordnare.

I behandlingen av narkotikamissbruk och andra missbruk spelar kommunerna en viktig roll vid sidan av välfärdsområdena. Missbrukets konsekvenser bör beaktas i större utsträckning än för närvarande. Missbruk kan vara fysiskt, psykiskt, socialt eller alla dessa. Det är viktigt att ge hjälp till människor som lider av missbruk, att utbilda personal för att öka medvetenheten om missbruk och att ta itu med problemen. Vi är inte för injiceringsrum på grund av de betydande problem som är förknippade med deras användning såsom säkerhet, laglighet och minskad droganvändning.

En rörlig kommun mår bra

Kommunerna skapar förutsättningar för idrott på lokal nivå. De organiserar idrottstjänster och fysisk aktivitet som främjar hälsa och välbefinnande, stöder medborgaraktiviteter samt bygger och underhåller idrottsanläggningar. Idrott bidrar till individers välbefinnande och funktionsförmåga och har en positiv inverkan på samhällets

vitalitet och ekonomi. Toppidrott, som också är viktig för bänkidrottarna tar fart på lokal nivå.

Fysisk aktivitet är ett effektivt och billigt sätt att förebygga och behandla de flesta folksjukdomar. Forskning har uppskattat att kostnaden för orörlighet och stillasittande är mer än 4,7 miljarder euro per år. Med en åldrande befolkning och en minskande funktionsförmåga från generation till generation blir det allt viktigare att främja och göra fysisk aktivitet tillgänglig för alla.

I beslut, resursersering och personalens kompetens måste man ta hänsyn till olika typer av människor i rörelse, till exempel barnfamiljer, personer med funktionsnedsättning och äldre. En rörlig kommun upprätthåller och skapar möjligheter för ett brett utbud av idrotter och för olika grupper av människor med hänsyn till tillgängligheten. Vi vill att skolorna ska vara multifunktionella anläggningar som är tillgängliga för kommuninvånare i olika åldrar, även utanför skoltid. Vi behöver framför allt satsa på att öka den fysiska aktiviteten med låga trösklar så att den blir en naturlig del av vardagen. Reducerade prisgrupper för till exempel simhallar och gym är ett viktigt stöd för särskilda grupper som pensionärer, arbetslösa och personer som får familje- och vårdbidrag. Gratis allmänna idrottsanläggningar, till exempel utegym, sänker tröskeln för fysisk aktivitet. Fysisk fostran kopplad till livsstilsrådgivning behövs för olika ålders- och befolkningsgrupper.

Kommunerna har en viktig roll att spela för att möjliggöra fysisk aktivitet, vilket kräver tillräcklig finansiering och ett engagemang för samarbete både över förvaltningsgränserna och mellan olika aktörer. Ekonomiskt stöds fysisk aktivitet på olika sätt, till exempel genom att tillhandahålla billiga eller till och med gratis idrottsanläggningar och genom att bevilja olika subventioner till idrottsföreningar och organisationer. Det finns ett behov av att minska byråkratin i kommunernas stödprocesser och vid anordnandet av idrottsevenemang. Det är viktigt att bygga upp och utveckla samarbetsmodeller mellan idrottsaktörer, den sociala sektorn och kommunerna. Likaså måste samarbetet mellan kommunernas idrotts- och fritidstjänster, hyte-aktörer och välfärdsområden stärkas för att främja rörligheten.

Vi främjar möjligheten för alla barn och ungdomar att delta i fysisk aktivitet under skoldagen och stöder regelbundna och ändamålsenliga idrottsaktiviteter. Daghemmen och skolgårdarna bör utvecklas under dagtid så att de stöder och tryggar motion på skolvägen. Det är viktigt att i alla skolor ordna verksamhet i enlighet med Finlands-modellen och Moving-programmet samt annan klubbverksamhet. Vi vill också främja avgiftsfria och förmånliga idrotts- och kulturtjänster för barn och unga samt stödja rekreationsmöjligheter för barn och unga från familjer med låga inkomster.

Välbefinnande genom kultur

Kultur är närvarande i all mänsklig verksamhet. En sagostund för barn på bibliotekets barnavdelning. En skolresa till konserthuset. Att lära sig ett nytt språk på folkhögskolan. Kulturen är på olika sätt en del av livets olika skeden och spelar en stor social och ekonomisk roll. I sina olika former speglar och utmanar den människor och samhällen att gå vidare. I osäkra tider ökar behovet av kultur och gemenskap. Vi vill värna om en särpräglad kristen kultur som en del av Finlands nationella identitet och värdegrund.

Kulturpolitikens roll i det samhällsliga beslutsfattandet är bred.

Kommunerna är viktiga stödjare av museer och konstinstitutioner: till exempel är mer än hälften av museerna kommunala. Kulturens och konstens välfärdseffekter måste integreras i beslutsfattandet och praxis inom social- och hälsovårdssektorn. Vi stöder samarbete över sektorsgränserna.

Vi försvarar den fria bildningens kontinuitet, utveckling, resurser och tillgänglighet i hela landet.

Folkbildningen är en del av kommunens samlade utbildnings- och välfärdstjänster. Öppna universitet, högskolor och folkhögskolor är institutioner för fri bildning, som spelar en viktig roll när det gäller att främja utbildning, kontinuerligt lärande och omskolning. Det erbjuder möjligheter till lärande i olika livsskeden och oberoende av den studerades sociala status. För tillgänglighetens skull måste avgifterna hållas rimliga och stödjas av rabatter där så är lämpligt. Självstyrt lärande ökar kompetensen, anställningsbarheten, hälsan och holistiskt välbefinnande.

Bibliotekens roll som främjare och bevarare av bildning, läskunnigheten och den finländska kulturen måste tryggas. Vi satsar på högklassiga bibliotekstjänster och i synnerhet på e-bokstjänster, som vi vill göra allmänt tillgängliga i samarbete mellan olika kommuner. Vi främjar självbetjäningbibliotek och vill utöka utlåningen av bibliotekens redskap, såsom till exempel verktyg. Bibliotekens samarbete med skol- och daghemsbiblioteken stimuleras läsintresset och stärker läskunnigheten. Bibliotekens resurser måste tryggas i hela landet för att förbättra läskunnigheten hos finländare och andra som bor i Finland.

Biblioteken behöver digitala hjälp- och rådgivningsdiskar. Digital kompetens är en lika viktig medborgerlig färdighet eftersom offentliga kommersiella tjänster i allt högre grad flyttar delvis eller helt till nätet. Digital tillgänglighet innebär stora utmaningar och många grupper av människor, såsom äldre, har stora behov av stöd.

AVSLUTNING

Det är viktigt att förtroendevalda och tjänstemän har ett gott samarbete som är strategiskt styrt. Kvaliteten på detta samarbete återspeglas i kommunens rykte och ger en bild av kommunen som arbetsgivare. En tydlig gemensam förståelse av de inblandade parternas roller och ansvar är avgörande för en god förvaltning och för att uppnå kommunens mål. För att lyckas i förändringen krävs förmåga att använda tillgänglig information och data som stöd för beslutsfattandet, det vill säga ”knowledge management”, samt utveckling av ledningspraxis och budgetering. De kommunala beslutsfattarna måste ha tillräcklig information som stöd för sitt beslutsfattande om de verkliga kostnaderna för tillhandahållandet av tjänster och om bättre praxis i jämförbara kommuner.

För oss kristdemokrater är tillit, ärlighet och respekt för andra viktiga värderingar som vägleder oss i vårt arbete. Som förtroendevalda vill vi vara samarbetsvilliga och försöker skapa förståelse mellan människor med olika åsikter. Vi arbetar långsiktigt och i vårt beslutsfattande försöker vi hitta de bästa lösningarna för kommunen. Man lär sig genom att göra, ingen är mästare i början. Misstagsker och vi lär oss av dem. Vi vill främja det gemensamma bästa - utan att kompromissa om det viktigaste!

